

M O T O R Á K - 1 9 5 0
=====

Při listování vestavěných časopisech Letectví, Letecké noviny, Rozlet a Letecký modelář a hledal už zapomenuté české modely, objevil jsem několik nákrešů z celostátní modelářské soutěže /CMS/ létané 14.-16.7 v Partizánském. Psali, že jeden z nejlepších pražských modelů měl právě junior Jiří Černý a čestně se s ním umístil v široké konkurenci. Jeho model už měl moderní linie, bez vysokého krku a pro starty ze tří bodů, jak se tehdy muselo startovat, měl jednoduchý zaklapovací podvozek. Výškovka vzadu byla doplněná dvěma směrovkami. Snad bude model i vhodnou předlohou pro dnešní létání historiků ve sdružení SAM. Protože název modelu nebyl konstruktérem uveden je tedy jen bezejmenný motorák - 1950.

Stavba modelu je celá z tuzemského materiálu na tehdy běžně dostupný motor pro juniora Super Atom 1,8ccm³.

T r u p - spodní část je lichoběžníkového průřezu s horní nastavbou do trojúhelníka a minipylonem z překližky 3mm. Motorová přepážka je z překl. 5mm s vrtanými otvory dle rozteče motoru. Všechny další přepážky jsou z překl. 1mm. Páteří trupu jsou dvě hlavní lišty 3x5 v ose, vespod doplněné 3x3, pomocné jsou 2x5 a horní, tvarovaný ve špendlíkové šabloně slepený ze tří listů 2x5. Pylon vyřiznutý z překl. 3mm je zhora zasezen do zářezů přepážek a olemován zbrúšenou lištou 1,5x2mm. Na pylon z obou stran lepíme žebra z překl. 3mm, jen s vrtanými otvory pro spojovací ^{kolíky} dráty $\varnothing 5$ a $\varnothing 3$. Protože dráty jsou uchyceny pouze přes dvě žebra, musí se doplnit vzpěrkami s úchyty z trubiček a drátů $\varnothing 1$ mm. Zaklapovací podvozek tvoří tělo nohy z překl. 3mm, kde z jedné z strany je nití přivázan drátěný úchyt a dole je malé kolečko $\varnothing 20$ z překl. 3. Podvozek zaklápí gumička 1x1 a nezapomeňte na otvor pro schování poloviny kolečka do trupu. Vzadu je trup zakončen korkem, zabroušeným do tvaru. Destička pod výškovku je z překl. 0,8mm s léty napříč, nalepená na hlavní lišty 3x5. Nahoře je doraz pro vykopnutý determalizátor s vetknutými kolíky pro úchyt výškovky. Pro zmenšení odporu při kluzu měl motor zesponu a obou stran odnímací kryt slepený z proužků překl. 1mm, zevnitř podlepený papírem.

K o r m í d l a - výškovka s profilem NACA 6409 s úhlem seřízení 0°. Žebra z překl. 0,8mm, náběžka 3x3, hlavní lišta 3x5, ~~XXXX~~ pomocná 2x3 a odtočkovka 2x8 zbrúšená do klínu se zářezy pro žebra. Střed zhora potažen výkresem a k trupu poutaná gumičkama. Obě směrovky jsou z překl. 0,8mm, nalepeny na poslední žebra výškovky s malou pohyblivou ploškou na plíšcích pro seřízení zatáčky v motorovém letu i kluzu. Aby bylo usazení výškovky vždy stejné, jsou zesponu nalepeny dvě lišty 2x2 podle šíře podložné destičky na trupu.

K ř í d l o - rovněž z profilem NACA 6409 a úhlem seřízení +3,5° je dělené, spojené dvěma bambusovými kolíky $\varnothing 5$ a $\varnothing 3$ vlepené do pylonu. Zesponu pojištěné dvěma vzpěrkami, profilované z lišty 3x8 s drátěnými háčky, kotvenými v trubičkách. Obě poloviny křídla po nasunutí na kolíky, pojištěné gumou přes

háčky z ocel. drátu 1mm, vlepenými na náběžce a odtokovce křídél. Střední žebra jsou z překl. 2mm a všechna další z překl. 0,8mm. Náběžka z lišt 2x5, hlavní 3x5 nad sebou, stejně jako pomocné 2x3 a odtokovka 3x10 zbrúšená do klínu se zářezy pro žebra. Oblé konce uší lamelovány z lišt 2x2 a 2x3. Spoje vzepětí uší pojištěny spojkami z překl. 3mm. Koncové oblouky z bambusu či pediku Ø3.

P o t a h - celého modelu je středním hnědým papírem kablo, aspoň 4x lakováno nitrolakem. Barevná úprava dle vkusu modeláře.

Kdo je Jiří Černý?.....Celoživotní letecký modelář co si s tátou za války postavili prvního kluzáka. Tehdy ještě bydleli v Praze, když šli model pouštět. Po úspěšném záletu však model nabral výšku a nenávratně zmizel směrem na Radlice. Jirka ztrátu strašně obřečel a zanevřel na větroně. Zůstával pak názor, že pořádné éro musí vrčet a dál stavěl jen motoráky.

V roce 1945 se rodina Černých přestěhovala do Písku, kde chodil do modelářského kroužku. Na brigádách si vydělal nějaký peníz a zakoupil si nový detonační motor Atom. Začal stavět soutěžní motoráky a na mnoha soutěžích velmi dobře zalétal. Od roku 1947 se pravidelně zúčastňoval CMS, v roce 1954 byl druhý a dostal se do nominace pro MS 1955 ve Wiesbadenu, které pro něj skončilo spíše tragikomicky. Poté co oba své modely rozbil, sblížil se s pohlednou členkou švédské výpravy a vysloužil si za to distanc, protože se stranil kolektivu! Hned v příštím roce 1956 vyhrál mistrovství ČSR a nominoval se znova do reprezentačního družstva ve kterém zakotvil na dlouhých deset let, kdy s motoráky skončil. Největší úspěch 3. místo na ME v Moskvě 1957 a 3. místo na MS 1961 v Leutkirchu.

Místo volňásků Jirka osedlal RC makety. V 1974 v K. Varech zvítězil na mistrovství ČSSR a o rok později na mezinárodní soutěži v Polsku. V roce 1956 se Jirka přestěhoval do Příbrami a hned rozjel několik kroužků na tamních školách a dal dohromady dobrou modelářskou partu, ale protože nemohli sehnat klubovnu, přešli všichni do LMK Rožmitál. Nejslavnějším Jirkovým modelem je Pluto, který vyšel nejen v Modeláři, ale vyráběla se i jeho stavebnice. V řadě plánek Modelář ještě vyšly modely Miky, Scout, Tintítko a makety Zlín Z-526, Avia 534, Kittywake. Několik plánek publikoval i v Německu.

O modelu i jeho autorovi vyhledal a doplnil Raška Zdeněk senior.

Technické údaje o modelu.

rozpětí	1240mm
délka	950mm
plocha celkem	27dm ²
hmotnost	330g
zatížení	12,2g/dm ²
motor	Atom 1,8ccm ³
profil křídla -	NACA 6409
profil výškovky-	NACA 6409